

Ulkomaalaisvalvonta rakennustyömailla poliisin näkökulmasta

Ville Jokela & Miikka Kinnunen

5/2019

Tiivistelmä

Tekijä Ville Jokela & Miikka Kinnunen	Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike Poliisi (AMK)	
Julkaisun nimi Ulkomaalaisvalvonta rakennustyömailla poliisin näkökulmasta	Julkisuusaste Julkinen	
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi Ossi Kaario & Marko Lehtoranta	Opinnäytetyön muoto Kvalitatiivinen tutkimus	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä opinnäytetyössä käsitellään ulkomaalaisvalvontaa poliisin näkökulmasta. Opinnäytetyön tarkoituksena on ollut kartoittaa aihetta, kun poliisi suorittaa ulkomaalaisvalvontaa rakennustyömailla. Tätä työtä aloittaessamme, emme juurikaan tunteneet aihealuetta. Opinnäytetyössämme käydään läpi aiheeseen liittyen keskeistä lainsäädäntöä ja periaatteita, jotka rajaavat poliisin ulkomaalaisvalvontaa rakennustyömailla. Tutkimusta aloittaessamme kirjasimme 5 tutkimuskysymystä, johon pyrimme saamaan vastaukset.</p> <p>Haastattelut osiossa käymme läpi tutkimuksessa ilmenneitä asioita sekä käsittelemme tutkimuskysymyksiämme. Tutkimuksessa olemme käyttäneet asiantuntijoina Pohjanmaan poliisilaitoksen ulkomaalaisyksikön tutkinnanjohtajaa sekä Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen ulkomaalaisyksikössä työskentelevää rikosylikonstaapelia. Opinnäytetyö on kvalitatiivinen tutkimus, jossa on käytetty apuna haastatteluja.</p> <p>Ulkomaalaisvalvonta on yksi poliisille kuuluvista tehtävistä. Se pohjautuu ulkomaalaislakiin. Ulkomaalaisvalvonnassa on myös rajoittavia periaatteita, jotka määrittelevät, kuinka poliisi voi toimia tarkastaessaan ulkomaalaisia henkilöitä.</p>		
Sivumäärä 42	Tarkastuskuukausi ja vuosi 5/2019	
<p>Avainsanat</p> <p>Ulkomaalaisvalvonta, ulkomaalaislaki, laitton työvoima, rakennustyömaa</p>		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 TUTKIMUS	5
2.1 Tutkimuksen tavoitteet	5
2.2 Tutkimuskysymykset	5
2.3 Tutkimuksen rajaaminen	6
2.4 Aikaisemmat tutkimukset aiheesta	7
3 TUTKIMUSMENETELMÄT	8
3.1 Tutkimuksen teoriaa	8
3.2 Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen aineiston keruu	10
3.3 Tutkimuksen luotettavuus	13
3.4 Tutkimuksen eettisyys	15
4 TEORIA	18
4.1 Opinnäytetyön keskeiset määritelmät	18
4.2 Ulkomaalaisvalvonta	20
4.3 Ulkomaalaisvalvontaa rajoittavat periaatteet	21
4.3.1 Suhteellisuusperiaate	21
4.3.2 Vähimmän haitan periaate	21
4.3.3 Yhdenvertaisuusperiaate	21
4.3.4 Etnisen profiloinnin kieltö	22
4.4 Ulkomainen työvoima rakennusalalla	22
5 LAINSÄÄDÄNNÖN KESKEISET KOHDAT	23
5.1 Maahantulon edellytykset	23
5.2 Oleskeluoikeus	24
5.3 Työntekijän oleskelulupahakemus	25
5.4 Työnteko-oikeus oleskeluluvan nojalla	26
5.5 Työnteko-oikeus ilman oleskelulupaa	27
5.6 Työnteko-oikeuden kesto	28
5.7 Työnantajan velvollisuudet	29
5.8 Poliisin ja rajavartiolaitoksen tarkastusoikeus	30

5.9 Työrikkokset rikoslaissa	31
5.9.1 Luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttö.....	31
5.9.2 Vastuun kohdentaminen	32
5.10 Seuraamukset ulkomaalaislaissa	32
5.10.1 Ulkomaalaisrikkomus	32
5.10.2 Työnantajan ulkomaalaisrikkomus	32
6 HAASTATTELUT	33
6.1 Perusteet, joilla työmaat valitaan.....	33
6.2 Työmailla tapahtuvat toimenpiteet	34
6.3 Muuta haastatteluissa ilmennyttä	35
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO.....	36
8 POHDINTA	38
9 LÄHTEET	41

1 JOHDANTO

Nykyaikana Suomessa työskentelee paljon ulkomaalaisia. Poliisin tulee pystyä toimimaan ulkomaalaisten kanssa mitä erilaisimmissa tilanteissa. Ulkomaalaisten kanssa toimiminen on hyvin yleistä nykyaikana. Tästä syystä tulisi poliiseilla olla ammattitaitoa tarkastaa ja suorittaa ulkomaalaisvalvontaa. Ulkomaalaisvalvonta kuuluu poliisin organisaatiossa kaikille. On vanhanaikaista ajatella, että se olisi vain ulkomaalaisyksikön toimenkuva.

Työmme tarkoituksena on kartoittaa rakennustyömaille kohdistuvan ulkomaalaisvalvonnan tila. Toisin sanoen yritämme saada luotua katsauksen rakennustyömaille suoritettavasta ulkomaalaisvalvonnasta. Pitäydymme aiheessamme poliisin näkökulmassa, sillä se mitä todennäköisimmin tulee olemaan tulevaisuuden ammattimme.

Valitsimme aiheemme sen perusteella, ettemme tiedä siitä kovin paljon. Saamme näin syvennettyä myös omaa käsitystämme poliisin toimista ja moninaisista toimenkuvista. Ulkomaalaisvalvonta rakennustyömaille on myös aihe, jota on käsitelty hyvin vähän. Sitä kuitenkin tehdään, sen tiedämme.

Koemme aiheen mielenkiintoiseksi ja haluamme itsekin perehtyä aiheeseen perusteellisesti. Saimme kipinän aiheeseen koulun ulkomaalaisvalvonnan opetuksesta, kun yliopettaja Pekka Björk luennoi aiheesta motivoivasti ja ehdotti aihetta.

Ulkomaalaisvalvonta on mielestämme ajankohtainen aihe, joka ei ole kaikilla poliiseilla hallussa. Ulkomaalaisten määrä tulee vain kasvamaan ajan kuluessa, joten ulkomaalaisvalvonta ei tule vähenemään tulevaisuudessa. Lisäksi laitton työvoima esimerkiksi rakennustyömaille muodostaa paljon ongelmia ja turvallisuusriskejä.

Meillä ei ole tietoa, mikä rakennustyömaihin kohdistuvan ulkomaalaisvalvonnan tila tällä hetkellä on. Uskallamme arvata, että emme ole ainoita, joilla kyseinen aihe ei ole tiedossa.

Työmme auttaa varmasti suurta osaa poliiseista, joilla ei ole ulkomaalaisvalvonta kovin tuoreessa muistissa. Lisäksi työstämme saa ajankohtaista tietoa, millainen ongelma on kyseessä

ja mikä tilanne sen suhteen tällä hetkellä on. Lisäksi lukijat saavat käsityksen kauttaaltaan, mitä ulkomaalaisvalvonta rakennustyömailla pitää sisällään.

2 TUTKIMUS

2.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tarkoituksenamme on selvittää, miten poliisi suorittaa ulkomaalaisvalvontaa rakennustyömailla. Tämän lisäksi pyrimme selvittämään, kuinka yleistä rakennustyömaihin kohdistuva ulkomaalaisvalvonta on. Uskomme oppivamme tämän opinnäytetyön myötä syventävämmä ulkomaalaisvalvonnan tietämystä ja ammattitaitoa tarkastaa esimerkiksi ulkomaalaisten maassaolon ja työskentelyn edellytykset.

Tavoitteenamme on myös saada luotua kuva, mikä rakennustyömaille kohdistuvan ulkomaalaisvalvonnan tilanne tällä hetkellä on. Työmme on siis katsaus ulkomaalaisvalvontana rakennustyömailla. Työn ohessa tulee varmasti myös teoriaa, miten ulkomaalaisvalvonta rakennustyömailla toimii.

2.2 Tutkimuskysymykset

Ulkomaalaisvalvonnasta on opinnäytetöitä melko paljon, mutta meidän rajaamaamme aiheeseen niitä ei ole vielä tehty. Kirjallisuudessa ulkomaalaisista johtuvia ongelmia on käsitelty jonkin verran. Puhtaasti ulkomaalaisvalvonnasta ei tuoretta kirjallisuutta ole juuri ollenkaan.

Haluamme saada käytännössä selville, miten rakennustyömailla työskenteleviä ulkomaalaisia valvotaan ja kuinka usein heidän maassaolonsa ja työnteon edellytykset tarkistetaan. Tarkoituksenamme on myös selvittää käytännössä, millaista yhteistyötä asian tiimoilla tehdään ja kenen kanssa.

Yritämme löytää tutkimusongelmaan vastauksen seuraavilla kysymyksillä:

1. Miten ulkomaalaisten maassaolon ja työnteon edellytyksiä valvotaan?
2. Mitkä sektorit poliisissa osallistuvat ulkomaalaisvalvontaan rakennustyömailla?
3. Millaista yhteistyötä sektorien välillä tehdään?
4. Kuinka yleistä rakennustyömaille kohdistuva ulkomaalaisvalvonta on?

5. Millä perusteella työmaat, joille valvontaisku tehdään, valitaan?

Nämä viisi kohtaa ovat mielestämme opinnäytetyömme ydinkysymyksiä ja näiden avulla tutkimusongelmaan löytyy vastaus. Kysymysten kokonaisuus vastaa ongelmaamme kauttaaltaan. Käytämme näiden kysymyksien vastausten löytämiseen myös paljon apukysymyksiä, jotka tukevat vastauksia ydinkysymyksiin.

Ensimmäinen kysymys saattaa olla kysymyksistä tärkein. Sen vastaus kertoo suoraan, miten ulkomaalaisvalvonta käytännössä tapahtuu. Toisella kysymyksellä haluamme kartoittaa muita tahoja poliisissa, jotka osallistuvat rakennustyömaiden ulkomaalaisvalvontaan.

Muiden tahojen tunteminen on tärkeää, jotta yhteistyö eri sektorien välillä on mahdollista. Yhteistyötä pystytään myös suunnittelemaan huomattavasti paremmin, kun eri osapuolet kommunikoivat keskenään. Poliisin resurssit ovat rajalliset, joten ulkomaalaisvalvonta täytyy saada tehokkaaksi ja tulokselliseksi. Yhteistyö ja sen laatu on kolmannen kysymyksen tarkoitus.

Neljäs kysymys vastaa suoraan siihen, missä tilassa rakennustyömaille kohdistuva ulkomaalaisvalvonta on. Se linkittyy suoraan kysymykseen kolme tulosten valossa. Jos tulokset ovat heikkoja, on vika todennäköisesti valvonnantehokkuudessa, tai siinä ettei valvontaa suoriteta paljon.

Viides kysymys kertoo, kuinka hyvin tietojohitoisuus näkyy ulkomaalaisvalvonnan koh-teissa. Rakennustyömaille kohdistuva ulkomaalaisvalvonta on tärkeää tapahtua oikeilla työ-mailla. Tällä tarkoitetaan sellaisia työmaita, joissa laittoman työvoiman käyttö on todennä-köisempää.

2.3 Tutkimuksen rajaaminen

Aiheemme olisi ilman rajausta hyvin laaja, tämän takia olemme päättäneet rajata aiheemme koskemaan puhtaasti maassaolon ja työnteon edellytyksiä, siis ulkomaalaisvalvonnan perus-kysymyksiä. Emme käsittele ulkomaalaisen työvoiman mukana tulevia lieveilmiöitä, kuten harmaata taloutta. Jätämme siis pois työstämme lieveilmiöt, joihin ulkomaalaisvalvonnassa

törmätään rakennustyömailla. Emme keskity työssämme myöskään työturvallisuuslaissa määrättyihin pätevyksiin eri toimissa rakennustyömailla.

Jätämme tietoisesti aiheesta pois esimerkiksi harmaan talouden ja työmailla sattuvat onnettomuudet, samoin kuin työturvallisuuslaissa määrätyt pätevyudet eri työnkuvissa rakennustyömailla.

2.4 Aikaisemmat tutkimukset aiheesta

Ulkomaalaisvalvonnasta on tehty aikaisemmin paljon opinnäytetöitä. Aihe on ollut suosittu Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoiden keskuudessa. Yhtenä osatekijänä on ollut varmasti Poliisiammattikorkeakoulun opettaja Pekka Björkin innostava opetustapa aihetta kohtaan. Tämä oli myös yksi syy, minkä takia päädyimme kirjoittamaan aiheesta. Ulkomaalaisvalvonta on myös tänä päivänä ajankohtainen aihe, sillä viime vuosina Suomeen on tullut paljon turvapaikanhakijoita Lähi-idästä. Aihetta on siis tarpeellista käsitellä opinnäytetöissä ja erilaisissa tuotteissa. Kaikenlaiset uudet työkalut poliisille ulkomaalaisvalvontaa ovat tarpeen.

Aikaisemmissa opinnäytetöissä ulkomaalaisvalvontaa on käsitelty useasta eri näkökulmasta. Murto-osa näistä opinnäytetöistä löytyy Theseuksesta, mikä antaa ehkä väärän kuvan aiheen suosiosta. Kävimme läpi aiheeseen liittyviä opinnäytetöitä Theseuksesta ja Poliisiammattikorkeakoulun kirjaston arkistosta. Theseuksessa ulkomaalaisvalvontaan liittyvät työt ovat vuosilta 2016-2018. Ulkomaalaisvalvontaan liittyvissä opinnäytetöissä on käsitelty aiheina mm. Poliisien tekemiä käännytyspäätöksiä 2015 (Toivanen Roosa), Ulkomaalaisrikkomukset vuonna 2015 (Juottonen Reija-Elina), Ulkomaalaisvalvontaa ohjaava analyysitieto Itä-Suomen poliisilaitoksessa (Pitkänen Matti), Syrjivän etnisen profiloinnin välttäminen ulkomaalaisvalvonnassa (Kellosalo Timo), Ulkomaalaisvalvonnan kenttämuistio (Hakala Markus & Toni Himberg).

Omaan opinnäytetyön aiheeseen liittyviä töitä ei ole aikaisemmin tehty. Tätä opinnäytetyötä tehdessämme halusimmekin kartoittaa aihetta itsellemme ja kaikille muille aiheesta kiinnostuneille poliisiorganisaatiossa työskenteleville henkilöille. Ulkomaalaisvalvonnassa rakennustyömailla keskeinen asia on laitton työvoima. Laittomasta työvoimasta on tehty

opinnäytetöitä muissa korkeakouluissa. Asiasta ei ole kuitenkaan poliisin näkökulmasta tehtyä opinnäytetyötä.

3 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimusmenetelmä osiossa keskitytään opinnäytetyössämme käyttämään kvalitatiivisen tutkimuksen teoriaan ja sen lainalaisuuksiin. Käymme läpi myös kvantitatiivisen tutkimuksen sääntöjä ja eroja kvalitatiiviseen tutkimukseen. Perehdymme siihen, miten kvalitatiivisessa tutkimuksessa hankitaan tietoa ja analysoidaan sitä. Tämän lisäksi tärkeää on myös tutkimuksen luotettavuuden varmistaminen ja eettisyys.

Käytämme tässä luvussa lähteinä kirjallisuutta, jossa keskitytään kvalitatiiviseen, sekä kvantitatiiviseen tutkimukseen ja niiden teoriaan. Selvitämme opinnäytetyön lukijoille, mitä kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus tarkoittaa ja mitä niiden oikeaoppinen käyttäminen vaatii.

3.1 Tutkimuksen teoriaa

Kvalitatiivista tutkimusta ajateltaessa tulee peruskysymykseksi sen suhde teoreettiseen ja toisaalta teoriaan. Tästä herää kaksi kysymystä, jotka linkittyvät toisiinsa. Ensimmäiseksi tulee kysymykseen, tarvitseeko kvalitatiivinen tutkimus teoriaa. Toisena kysymyksenä on, miten kvalitatiivinen tutkimus käsitetään. Kvalitatiivisesta tutkimuksesta puhuttaessa täytyy tietää, edustaako se empiiristä vai teoreettista tutkimusta. (Tuomi & Saarijärvi, 2018, 22-23.)

Teorian merkitys on suuri kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Mitä teoria tarkoittaa on kuitenkin vaikea määritellä tarkasti, sillä teoria-sanana merkitys vaihtelee eri perinteissä. Sanoja teoria ja teoreettinen käytetään viittaamaan moniin eri ilmiöihin ja sen käyttö tapahtuu monin eri tavoin. Arkisimmillaan sanaa “teoria” käytetään todella huolettomasti tarkoittamaan esimerkiksi, ettei asia merkitse tai tarkoita käytännön kannalta mitään. (Tuomi & Saarijärvi, 2018, 23.)

Termit “teoria tai “teoreettinen” eivät ole yksiselitteisiä ja kattavaa merkitystä. Tieteissä sanalla teoria voidaan tarkoittaa esimerkiksi fysiikan eri teorioita, eli yleisiä käsityksiä miten

asiat menevät. Teoria voi tarkoittaa myös jonkin tieteenalan alla syntyneitä systemaattista tietojärjestelmää, kuten Darwinin evoluutioteoria. (Tuomi & Saarijärvi, 2018, 23.)

Teoreettisella voidaan erotella asioita eri kategorioihin. Tämä tarkoittaa niin sanottuja vastinpareja, kuten teoreettinen ja käytännöllinen tai teoreettinen ja empiirinen. Tästä päästään aiemmin mainittuun kysymykseen, onko kvalitatiivinen tutkimus empiiristä vai teoreettista. (Tuomi & Saarijärvi, 2018, 23.)

Kvalitatiivinen tutkimus voi olla empiiristä tai teoreettista. Yksiselitteistä vastausta edellä mainittuun kysymykseen ei ole, sillä eri teorit päätyvät hyvinkin erilaisiin lopputuloksiin. Empiirisessä tutkimuksessa on aineiston keruu- ja analyysimetodit ovat kuitenkin hyvin suuressa osassa. Metodien avulla lukijan on mahdollista arvioida tutkimusta ja on näin tärkeä osa tutkimuksen luotettavuutta. (Tuomi & Saarijärvi, 2018, 26-27.)

Teoreettisessa analyysissä taas ei ole samalla tavalla metodeja, kuin empiirisessä tutkimuksessa. Teoreettinen analyysi voidaan käsittää ikään kuin ongelmanratkaisu esseenä. Tärkeää on, että tutkija tuo esille raportissaan, miten on tutkimuksen kanssa. Teoreettisessa analyysissä tutkimuksen luotettavuus arvioidaan pääasiassa argumenteista, joita tutkija tutkimuksessaan esittää. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, kuinka hyvin ja uskottavasti tutkija on lähdeaineistoa käyttänyt. Laadullinen tutkimus on siis enemmän empiiristä, kuin teoreettista. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston tarkastelu ja argumentointi tapahtuu empiirisen analyysin keinoin. (Tuomi & Saarijärvi, 2018, 26-27.)

Eräs teoria kertoo kvalitatiivisen tutkimuksen olevan kohteen ja tutkijan vuorovaikutusta. Tämä ajatus tarkoittaa sitä, että tutkijat ovat myös luomassa tutkimaansa kohdetta. Tästä syystä esimerkiksi kaikki haastattelut ovat syntyneet tutkijan ja haastateltavan yhteistyön tuloksena. Tämä pätee jopa standardoiduissa haastatteluissa. Jos haastattelut syntyvät yhteistyön tuloksena pitää tämä ottaa huomioon, kun keskitytään arvioimaan tehdyn tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen tuloksien kannalta täytyy siis miettiä, kuinka paljon tutkija on itse vaikuttanut vastauksiin omilla asenteillaan, sekä tulkinnoillaan. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 23.)

Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen erot liittyvät pääasiassa tutkittavaan aiheeseen. Toisin sanoen se, käytetäänkö kvantitatiivista vai kvalitatiivista tutkimusta, riippuu

tutkittavasta kohteesta ja tutkimusongelmasta. Kvalitatiivisia menetelmiä on suositeltu esimerkiksi silloin, kun halutaan tietoa eri ilmiöistä, niiden laajuuksista ja selittää niitä. Kvalitatiivisilla tutkimuksilla voidaan myös luoda esimerkiksi hypoteeseja kvantitatiivisia tutkimuksia varten. Kvalitatiiviset tutkimukset edeltävätkin yleensä kvantitatiivisia tutkimuksia. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 26-28.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen on sanottu etenevän yksityisestä yleiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että se on kiinnostunut monesta yhtä aikaa vaikuttavasta tekijästä, joilla on merkitystä lopputulokseen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa säännönmukaisuuksia ja teorioita kehitetään tutkimuksen edetessä kohti suurempaa ymmärrystä. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 25.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen prosessin sanotaan etenevän yleisestä yksityiskohtaiseen. Kvantitatiivinen tutkimus etsii siis syysuhteita. Toisin kuin kvalitatiivisessa tutkimuksessa, kvantitatiivinen tutkimus on staattinen ja kontekstiton. Kvantitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on yleistysten avulla pyrkiminen ennustamiseen, ymmärtämiseen ja selitykseen. Kvantitatiivista tutkimusta voitaisiin käyttää esimerkiksi haluttaessa selvittää jonkin ilmiön käyttäytymisen merkitys, sekä konteksti. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 25-28.)

Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen yhdistäminen on viime vuosina lisännyt suosiotaan. Yksi syy tähän on se, että osa tutkijoista ajattelee tutkimusten sisältävän useampia erilaisia ongelmia. Useiden ongelmien vuoksi on mahdollista käyttää myös useampia tutkimusmenetelmiä. Useampien menetelmien käyttö saattaa siis tuoda ilmiölle laajemman selityksen, sillä kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus pyrkivät selittämään eri asioita, kuten edellä mainitsimme. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 26-27.)

3.2 Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen aineiston keruu

Kvalitatiivinen tutkimus tarkoittaa tutkimusta, jossa aineistonkeruu menetelmänä ovat usein haastattelut. Kvalitatiivinen tutkimus ei vaadi aikaisempaa teoriaa pohjalleen, kuten kvantitatiivinen tutkimus.

Kvantitatiivinen tutkimus pyrkii yleistämään ja se perustuu jo olemassa oleville teorioille. Kvantitatiivinen tutkimus vaatii siis tutkittavan olevan ilmiön tuntemusta ennestään. Tämän tuntemuksen pohjalta, sekä ilmiön teorioihin tutustumisen pohjalta laaditaan

tutkimusongelma, apukysymykset ongelman selvittämiseen, sekä kyselyt. Kvantitatiivista tutkimusta tehtäessä yleisin aineiston keruu muoto on kyselyiden tekeminen. (Jorma Kananen, 2015, 132.)

Aineistoa on mahdollista kerätä monin eri tavoin kvalitatiivisissa tutkimuksissa. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineiston keruumenetelmiä ovat esimerkiksi haastattelut, tarkkailu, kyselyt, sekä dokumentit. Tutkijan pitää muistaa, että aineistoa saattaa myös olla valmiiksi kirjoitettuna esimerkiksi muistioina ja päiväkirjoina, tai ylipäättänsä minään kirjoitettuna, kuvallisena, tai äänidokumenttina. Näihin niin sanottuihin sekundäärisiin aineistoihin kannattaa tutustua muutenkin ennen kentälle lähtöä. (Jorma Kananen, 2015, 132.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen niin sanotun primääriaineiston muodostaa tutkijan itse keräämä aineisto kentältä. Primääriaineisto on kyseistä tutkimusta varten kerättyä aineistoa haastatteluin, tarkkailemalla ja esimerkiksi kyselyjä tekemällä. Erään oppaan mukaan, kannattaa aineiston keruu kentällä aloittaa havainnoimalla. Havainnoinnin avulla saatu aineisto ei kuitenkaan ole riittävä, sillä sen tuloksiin saattavat tutkijan omat asenteet ja päätelmät vaikuttaa. (Jorma Kananen, 2015, 132.)

Haastatteluilla tutkija pyrkii vastamaan kysymyksiin, joita havainnointi tuotti, sekä täydentämään havainnoinnilla saatuja vastauksia. Haastatteluilla on myös hyvä pyrkiä vahvistamaan havainnoinnin tuloksien luotettavuutta. (Jorma Kananen, 2015, 132.)

Haastattelut voidaan erään jaottelun mukaan jakaa kolmeen osaan, tällöin haastattelu on jaettu strukturoimattomaan, puolistrukturoituun, sekä strukturoituun haastatteluun. Strukturoimaton haastattelu voidaan jakaa vielä kahteen osaan, teemahaastatteluun ja avoimeen haastatteluun. Puolistrukturoitu haastattelu ei ole täysin avoin, vaan sen sisältöä on ennalta mietitty ja kysymyksiä järjestelty. Tämä haastattelu voi kuitenkin hieman muuttua haastattelun edetessä. Strukturoitu haastattelu tarkoittaa kyselyä, jossa on tiukka kysymysjärjestys, sekä samat kysymykset ja haastatteluprosessi kaikille. Strukturoitu haastattelu, eli kysely, ei kuitenkaan ole varsinainen kvalitatiivisen tutkimuksen tiedonkeruu menetelmä, vaan sitä käytetään enemmän kvantitatiivisissa tutkimuksissa. (Jorma Kananen, 2015, 144.)

Strukturoimaton, avoin haastattelu tarkoittaa avointa keskustelua aiheesta. Teema haastattelussa taas tutkija on ennen haastattelua suunnitellut teemat, joiden ympärillä hän pitää

haastattelun. Teemahaastattelun tarkoitus on pitää keskustelu vapaana, mutta teemoilla hän voi varmistaa aiheet, joista keskustellaan. (Jorma Kananen, 2015, 144.)

Puolistrukturoitu haastattelu on nimensä mukaisesti strukturoimattoman ja strukturoidun haastattelun eräänlainen sekoitus. Puolistrukturoidussa haastattelussa voi olla ennakkoon määrätty kysymykset, mutta haastattelun kuluessa keskustelu saattaa elää jonkin verran. Strukturoitua haastattelua käydään tarkemmin läpi kvantitatiivisen tutkimusaineiston keräämisen yhteydessä. (Jorma Kananen, 2015, 145.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen aineiston kerääminen tapahtuu esimerkiksi Strukturoitujen haastattelujen, eli kyselyiden avulla. Strukturoidut haastattelut sisältävät joukon avoimia kysymyksiä, jotka tutkija esittää haastateltaville samassa järjestyksessä. Strukturoidussa haastattelussa on tarkoitus yrittää minimoida haastattelijan vaikutus haastateltavan antamiin vastauksiin. Jos haastattelihoita on useampia, täytyy huomiota kiinnittää haastattelijoiden kouluttamiseen, jotteivät tulokset vääristy erilaisten haastattelijoiden takia. (Jorma Kananen, 2015, 145.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa sen onnistuminen riippuu hyvin paljon siitä, kuinka hyvä kyselylomake on. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkijan täytyy perehtyä tutkimusongelmansa aihealueeseen ja saatavilla olevaan materiaaliin huolellisesti ennen kyselylomakkeen tekemistä. (Jorma Kananen, 2015, 229.)

Kyselylomaketta tehtäessä on syytä varmistua kysymysten koskevan tarkasti tutkittavaa aihetta ja ongelmaa. Tämä on tärkeää myös vastausten saannin kannalta. Jos kyselyyn osallistutaan verkossa, on kysymysten määrällä merkitystä vastaushalukkuuteen. (Jorma Kananen, 2015, 230-231.)

Kysymykset lomakkeessa täytyy myös muotoilla niin, että vastaajat varmuudella ymmärtävät kysymykset oikein. Toisin sanoen kysymysten täytyy olla yksiselitteisiä, eikä erehtymisen mahdollisuutta pitäisi olla. Vastaajilla täytyy myös olla kysymysten edellyttämä tieto ja halua jakaa tämä tieto. Kysymysten sanamuotoon täytyy kiinnittää erityistä huomiota, kysymykset eivät voi olla johdattelevia, tai muuten vastaajien vastauksia tiettyyn suuntaan ohjaavia. (Jorma Kananen, 2015, 231.)

Strukturoidut kysymykset voivat olla avoimia, tai niin sanottuja strukturoituja kysymyksiä. Strukturoidut-, eli vaihtoehtokysymykset, voivat olla valinta kysymyksiä, monivalintakysymyksiä, tai skaalakysymyksiä. Kyseinen jaottelu perustuu siihen, kuinka monta vaihtoehtoa vastaajan on mahdollista valita. Valintakysymyksissä vaihtoehtoja on yksi, monivalinnoissa vaihtoehtoja voi valita yhden tai useamman, kun taas skaalakysymyksissä vastaukset annetaan valinta-asteikolla. (Jorma Kananen, 2015, 231.)

Omassa työssämme olemme keränneet haastattelut sähköpostilla haastattelulla. Valitsimme tämän aineistonkeruu muodon aikataulujen yhteensovittamisen vaikeudesta johtuen. Haastateltavillemme tämä myös sopi hyvin. Laadimme yhteisen kysymyspohjan, jonka molemmat lähetimme omalle haastateltavallemme. Heidän vastattuaan kysymyksiin, perehdyimme vastauksiin yhdessä. Tämän jälkeen teimme vastausten pohjalta jatkokysymykset, jotka edelleen lähetimme samoille haastateltaville henkilöille.

Koimme itse tämän menetelmän toimivaksi. Saimme aineistoa hyvin ja kattavasti. Tarkastimme yhdessä kaikki vastaukset ja olimme tyytyväisiä lopputulokseen. Haastatteluiden onnistumisesta mielestämme kertoo myös se, että vastausten tyyli oli hyvin samansuuntainen. Haastateltavat vastasivat myös ikään kuin samaan kysymykseen, eli he ymmärsivät kysymykset samalla tavalla.

3.3 Tutkimuksen luotettavuus

Sekä kvalitatiivisen että kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan huomattavasti parantaa hyvällä aineistolla. Aineiston tasokkaaseen laatuun voi pyrkiä tarkastelemalla lähteitä kriittisesti ja valitsemalla vain luotettavia lähteitä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa haastatteluihin on syytä valmistautua huolella. Haastattelijan on tärkeää miettiä etukäteen tarkasti haastattelun teemat. Haastattelua on syytä miettiä myös lisäkysymysten kannalta. Haastattelijan on kuitenkin mahdotonta tietää etukäteen, miten haastattelu lopulta tulee menemään. Tämän takia haastattelijan olisi syytä myös pystyä itse muokkautumaan tilanteen mukaan. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 184.)

Haastattelun laatua voidaan parantaa luomalla hyvä haastattelurunko. Myös teemat on syytä miettiä etukäteen ja se, miten niitä voitaisiin syventää. Haastattelulle tyypillistä ovat lisäkysymykset ja niitä sekä niiden muotoja kannattaa miettiä etukäteen. Tämä kannattaa muistaa

erityisesti teemahaastatteluissa, sillä ne eivät ole pelkästään pääteemojen esittelyä ja käsitteilyä. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 184.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa myös haastattelijoilla on iso vastuu siitä, kuinka laadukkaita haastattelut tulevat olemaan. Tutkimuksessa, jossa on useampia haastatteluja, on riski, että haastattelijoiden tasoissa on isoja eroja. Haastatteluista saadut tulosten erot haastatteliijoista pitäisi minimoida. Tähän kannattaa kiinnittää huomiota esimerkiksi kouluttamalla haastatteliijoita, tai sopimalla jonkinlaiset yhteiset pelisäännöt haastatteluun. Haastatteluiden jälkeen olisi haastattelut hyvä kuunnella läpi. Näin haastattelijat näkevät, miten yhdenmukaisia haastatteluista tuli. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 184.)

Haastattelun aikana on tärkeää pitää huolta, että äänityslaitteet, mikrofonit, sekä muu elektroniikka toimii. Tallentamiseen tarvittavaa välineistöä on hyvä olla mukana. Haastattelijan kannattaa pitää varalla mukanaan esimerkiksi ylimääräistä sähköjohtoa, tai paristoja. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 184.)

Aineistoa käsiteltäessä esimerkiksi haastattelut kannattaa litteroida mahdollisimman nopeasti. Mikäli haastatteliijoita on useampia, tuo se varmuutta, jos useampi litteroi saman haastattelun. Tällöin lopputuloksia voidaan verrata, ovatko ne samanlaisia. Litteroinnin suhteen on erilaisia käsityksiä, mikä olisi paras tapa hoitaa ne. Jotkut tutkijoista suosivat, että litteroidut tekstit tarkastetaan ryhmissä, toiset haluavat kokeneen litteroijan ohjaavan kokemattomampaa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 185.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen aineiston luotettavuuteen vaikuttaa suuresti kyselylomakkeen ja kysymysten laatu. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkija tarvitsee paljon tietoa tutkimusaiheestaan, ennen kuin hän pystyy luomaan laadukkaan kyselyn.

Aivan kuten kvalitatiivisessa tutkimuksessa, myös kvantitatiivisen tutkimuksen laadukkuuteen vaikuttavat suuresti vastaajat. Kohteet, joita aiotaan haastatella, täytyy miettiä tarkkaan. Kuten aineiston keräämisessä jo käsitelimme, ei hyväkään kyselylomake auta, jos vastaajat eivät tiedä aiheesta, tai he eivät halua kysymyksiin vastata.

Omassa tutkimuksessamme pyrimme lisäämään tutkimuksen luotettavuutta tekemällä haastateltaville samanlaiset kysymykset. Tällöin vastauksia voi verrata toisiinsa ilman ongelmia ja tehdä johtopäätöksiä niiden perusteella.

Laatiessamme kysymyksiä kiinnitimme paljon huomiota kysymysten kieliasuun. Tarkoituksenamme oli muotoilla kysymykset niin, että niissä olisi mahdollisimman vähän tulkinnan varaa. Kysymysten ollessa selkeitä, on vastaajien helpompi ymmärtää mihin haluamme vastata. Vastaukset ovat tällöin myös selkeämpiä, kun vastaajan ei tarvitse arpoa mihin on vastaamassa.

Ennen kysymysten lähettämistä keskustelimme aiheestamme haastateltavien kanssa. Selvitimme heille, mistä tutkimuksessamme on kysymys ja mihin sillä pyrimme. Tarkoituksenamme oli varmistaa, että haastateltavat ymmärtävät tutkimuksemme tarkoituksen. Se mielestämme omalta osaltaan auttaa heitä ymmärtämään kysymyksemme ja mitä niillä haemme.

3.4 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan mukaan tutkimus voi olla eettinen ja näin ollen sen tulokset uskottavia, vain jos tutkimus on tehty hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Näiden hyvistä tieteellisestä käytännöstä koskevien ohjeiden noudattaminen on tutkimuseettisen lautakunnan mukaan tutkijoiden itsesääteilyä, mille lainsäädäntö asettaa rajat. Käymme tässä osiossa läpi tutkimuseetiikan kannalta hyvän tieteellisen käytännön lähtökohtia läpi.

Tutkimuksia tehtäessä eettisiä periaatteita voidaan jakaa kolmeen eri osa-alueeseen. Nämä osa-alueet ovat Tutkittavan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, Vahingoittamisen välttäminen, sekä Yksityisyys ja tietosuoja. Näitä kolmea periaatetta on jokaisen vakavasti otettavan tutkimuksen noudatettava. (Tutkimuseettinen lautakunta, Tutkimuksen eettiset periaatteet, 4.)

Tutkittavan itsemääräämisoikeuden kunnioittamisesta puhuttaessa tulee kyseeseen osallistumisen vapaaehtoisuus. Tutkittavalle on myös kerrottava tarpeeksi selkeästi riittävät tiedot tutkimuksesta, johon hän on osallistumassa. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi tutkijan yhteystiedot, tutkimuksen aihe ja aineistonkeruu tapa, sekä miten tutkimustuloksia tullaan käsittelemään ja hyödyntämään. Suostumuksensa tutkittava voi antaa suullisesti ja kirjallisesti.

Myös tutkittavan elekielestä pääteltävä suostumus on pätevä, jos siitä on tulkittavissa hänen suostuneensa tutkimukseen. Tutkittavalla on aina mahdollisuus keskeyttää tutkimukset, missä kohtaa tutkimusta vain. Häneltä saatua aineistoa, kuten haastatteluja voidaan silti käyttää. (Tutkimuseettinen lautakunta, Tutkimuksen eettiset periaatteet, 4.)

Vahingon välttäminen tulee ottaa huomioon esimerkiksi, kun kerätään aineistoa. Tutkimuksen aiheen mukaan voivat jotkin kysymykset olla toisille haastateltaville henkisesti vaikeampia kuin toiset. Tutkijoiden vastuulla on välttää tutkittavien henkistä kärsimystä. Tähän voidaan pyrkiä esimerkiksi haastateltavien kunnioittavalla kohtelemisella, sekä aineistoa kirjatessa korrektilla ja asianmukaisella kielellä. (Tutkimuseettinen lautakunta, Tutkimuksen eettiset periaatteet, 7.)

Yksityisyydensuoja suojataan jo perustuslaissa. Tutkijoiden on pidettävä tutkittavien yksityisyyden suojasta huolta läpi tutkimuksen ja sen jälkeen. Läpi tutkimuksen kulun on tärkein yksityisyydensuojaa koskeva periaate tietosuoja. (Tutkimuseettinen lautakunta, Tutkimuksen eettiset periaatteet, 9.)

Tutkimuseetiikan näkökulmasta yksityisyydensuoja voidaan jakaa kolmeen periaatteeseen. Nämä kolme periaatetta ovat tutkimusaineiston suojaaminen ja luottamuksellisuus, tutkimusaineiston säilyttäminen ja hävittäminen, sekä tutkimusjulkaisut. Kyseisten periaatteiden tarkoituksena on sovittaa yhteen yksityisyydensuoja ja näin ollen luottamuksellisuus, sekä tieteen ja tutkimuksien vaatima avoimuus. (Tutkimuseettinen lautakunta, Tutkimuksen eettiset periaatteet, 9.)

Yksityisyydensuojasta huolehtiminen on erityisen tärkeää varsinkin henkilötietojen kohdalla. Henkilötiedolla tarkoitetaan tutkimuseettisen neuvottelukunnan mukaan luonnollista henkilöä, hänen elinolosuhteitaan, sekä ominaisuuksiaan kuvaavia merkintöjä. Näistä merkinnöistä voidaan tunnistaa kyseinen henkilö, hänen perheensä, tai hänen kanssaan samassa taloudessa elävät henkilöt ilman kohtuutonta vaivaa. Henkilötunnisteet ovat perinteisesti jaettuun suoriin tunnisteisiin ja epäsuoriin tunnisteisiin. Suora tunniste tarkoittaa esimerkiksi nimeä, tai henkilötunnusta. Epäsuora taas tarkoittaa esimerkiksi kyseisen henkilön ammattia, tai asuinkaupunkia. (Tutkimuseettinen lautakunta, Tutkimuksen eettiset periaatteet, 9.)

Tutkimusetiikan näkökulmasta hyvän tieteellisen käytännön lähtökohtia ovat rehellisyys, yleinen huolellisuus, sekä tarkkuus tutkittaessa. Tarkkuutta vaaditaan myös tulosten tallentamisessa ja esittämisessä, sekä tutkimusten ja tulosten arvioinnissa. Tutkimusluvut on syytä hoitaa kuntoon ennen tutkimuksen aloittamista. (tutkimuseettinen lautakunta, hyvä tieteellinen käytäntö, 6.)

Tutkimuksen eettisyyden kannalta tiedonhankintamenetelmät ovat tärkeitä. Niiden täytyy olla tieteellisen tutkimuksen kriteerit täyttäviä, sekä eettisesti hyväksyttäviä. Tutkimusta tehtäessä täytyy toimia tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluvan avoimuuden ja vastuullisen tiedeviestinnän mukaan, kun tutkimuksen tuloksia julkaistaan. (tutkimuseettinen lautakunta, hyvä tieteellinen käytäntö, 6.)

Tutkijoiden täytyy antaa muiden tutkijoiden työlle ja saavutuksille se arvo, joka niille kuuluu. Tähän päästään esimerkiksi viittaamalla muiden tutkimuksiin asianmukaisesti, kun niitä käyttää omassa tutkimuksessaan. Tutkimuksesta saatu aineisto tulee tallentaa tieteelliselle tiedolle asetettujen kriteerien mukaisesti. (tutkimuseettinen lautakunta, hyvä tieteellinen käytäntö, 6.)

Pyrimme huolehtimaan oman työmme eettisyydestä esimerkiksi kertomalla haastateltaville, miksi teemme kyseistä tutkimusta, mihin pyrimme sillä ja miten hyödynnämme heidän vastauksiaan. Kerromme heille siis kaiken tarvittavan tutkimuksestamme. Haastateltaviemme osallistuminen oli myös täysin heidän päätettävissään ja näin ollen vapaaehtoista.

Toinen iso asia tutkimuksemme eettisyydessä liittyy yksityisyydensuojaan. Varmistamme, ettei haastateltaviemme henkilöllisyydet tulevat pysymään salassa. Pidämme tästä huolta aineiston turvallisella käsittelyllä, esimerkiksi varmistamalla, ettei vastauksiin jää ne julkais- taessa minkäänlaisia henkilötuntemerkkejä, joilla voisi selvittää haastateltavien henkilöllisyyttä.

Aineistonkeruussa kaiken kaikkiaan käytämme tieteellisesti hyväksytyjä tiedonhankinta tapoja. Viittaamme muiden tutkimuksiin ja teoksiin asianmukaisesti käyttäessämme niitä tässä opinnäytetyössä. Emme siis yritä viedä muiden tehdyltä työltä niiden saavutuksia, tai arvoa.

4 TEORIA

4.1 Opinnäytetyön keskeiset määritelmät

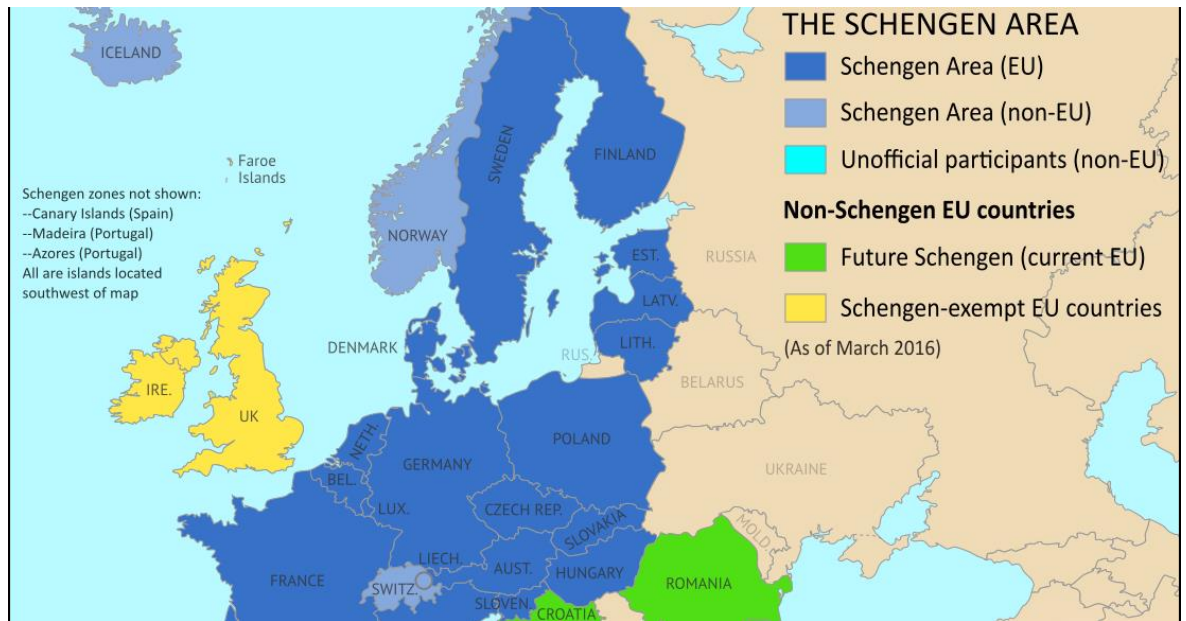
Ulkomaalaisella tarkoitetaan ulkomaalaislain 1 luvun 3 § 1 mom. (30.4.2004/301) mukaista henkilöä, joka ei ole Suomen kansalainen.

Unionin kansalaisella ja häneen rinnastettavalla tarkoitetaan ulkomaalaislain 1 luvun 3 § 2 mom. (30.4.2004/301) mukaista Euroopan Unionin, sekä Islannin, Norjan, Sveitsin ja Liechtensteinin kansalaista.

Kolmannen maan kansalaisella tarkoitetaan muun maan kansalaista kuin unionin kansalaista ja häneen rinnastettavaa ulkomaalaislain 1 luvun 3 § 3 mom. (23.3.2007/358) mukaan.

Schengen-alueella tarkoitetaan niitä 26:ta Euroopan maata, jotka ovat sitoutuneet Schengen sopimukseen. Euroopan maiden lisäksi Schengen-alueeseen kuuluvat Liechtenstein, Islanti, Norja, sekä Sveitsi. Schengen-alueen maiden välillä matkustettaessa ei ole rajatarkastuksia, eikä matkustusrajoituksia. Schengen alue kuvassa 1. (Tulli, EU-, ETA-, Efta- ja Schengen maat, luettu 16.4.2019.)

Schengen valtiot ovat Alankomaat, Belgia, Espanja, Islanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Latvia, Liechtenstein, Liettua, Luxemburg, Malta, Norja, Portugali, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Suomi, Sveitsi, Tanska, Tšekki, Unkari ja Viro, kuten kuvassa 1. (Ulko-ministeriö, Schengen alueella liikkuminen, luettu 25.4.2019.)

Kuva 1. Schengen-alue ja sen jäsenmaat. (Kuva: Polgeonow)

Matkustusasiakirjoilla tarkoitetaan kansallista passia, muukalaispassia, sekä pakolaisen matkustusasiakirjaa. Matkustusasiakirjat sallivat henkilön palaavan Suomeen ulkomailta. Muukalais- ja pakolaispassin omaava henkilö voi palata Suomeen, mikäli hänen oleskelulupansa ja matkustusasiakirjansa ovat voimassa. (Maahanmuuttovirasto, matkustusasiakirjat, luettu 1.5.2019.) Ulkomaalaisen matkustusasiakirjassa on oltava hänen nimensä, syntymäaikansa, sukupuolensa ja kansalaisuutensa, sekä maininta matkustusasiakirjan voimassaolajasta, antajasta, sekä antopäivästä, kuten ulkomaalaislain 2 luvun 14 § (30.12.2013/214) on kerrottu.

MIGRI:llä tarkoitetaan Suomen maahanmuuttovirastoa, joka vastaa Suomessa maahanmuutto-, turvapaikka-, pakolaisuus- ja kansalaisuusasioista. (Maahanmuuttovirasto, tietoa virastosta, luettu 25.4.2019.)

Oleskeluluvalla tarkoitetaan valtion viranomaisen myöntämää asiakirjaa, jonka antaa oikeuden ulkomaalaiselle tulla maahan ja oleskella siellä. Oleskeluoikeus voi olla määräaikainen tai pysyvä. EU:n kansalainen ei tarvitse oleskelulupaa Suomessa. (Maahanmuuttovirasto, oleskelulupa, luettu 25.4.2019.)

Viisumilla tarkoitetaan maahantulolupaa. Se myönnetään lyhytkestoista tai tilapäistä, enintään 90 päivää kestävästä vierailusta varten. Viisumia tarvitaan, kun ulkomaalainen saapuu Suomeen viisumivielvöllisestä maasta. Viisumeja on erityyppisiä. Viisumia haetaan lähimmästä Suomen edustoista. (Ulkoministeriö, viisumi Suomeen, luettu 15.4.2019.)

AVI:lla tarkoitetaan aluehallintovirastoja, jotka ovat valtakunnallisia virastoja. Aluehallintovirastoja on Suomessa yhteensä 6 kappaletta sekä 1 Ahvenanmaalla. Aluehallintoviraston tehtävänä on peruspalveluiden saatavuuden ja laadun turvaaminen, perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutuminen sekä asuin-, työ-, ja elinympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden parantaminen. Aluehallintovirastot yhtenä tehtävänä on mm. työsuojelun valvonta ja kehittäminen. Aluehallintovirasto on yleensä mukana, kun valvontatoimenpiteitä suoritetaan rakennustyömaille. (Aluehallintovirasto, toiminta ja tehtävät, luettu 15.4.2019.)

EU/ETA mailla tarkoitetaan valtioita, jotka kuuluvat Euroopan-unioniin tai Euroopan talousalueisiin liittyneitä valtioita. (Tulli, EU-, ETA-, Efta- ja Schengen maat, luettu 16.4.2019.)

Lähetetyllä työntekijällä tarkoitetaan ulkomaalaista työntekijää, joka tekee työtä normaalisti jossain toisessa valtiossa kuin Suomessa. Lähetetyn työntekijän työnantaja harjoittaa merkittävää toimintaa ja lähettää työntekijän määräajaksi Suomeen tilapäisiin töihin. (Työsuojeluhallinto, lähetetty työntekijä, luettu 20.4.2019.)

4.2 Ulkomaalaisvalvonta

Ulkomaalaisvalvonnasta on säädetty ulkomaalaislain 7 luvun 129a § (6.3.2015/193).

Ulkomaalaisvalvonnalla tarkoitetaan sitä, että ulkomaalaislakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä noudatetaan Suomessa ja laittoman maassaolon torjuntaa. Ulkomaalaisvalvonnan periaate on, että se perustuu tavoiteltavaan päämäärään, tehtävän kiireellisyyteen sekä muihin tilanteeseen vaikuttaviin kokonaisarvointiin vaikuttaviin asioihin. Valvonnassa tulee kunnioittaa ulkomaalaisten oikeuksia eikä niitä saa rajoittaa millään tavalla.

Ulkomaalaisvalvonta perustuu valvontaviranomaisten yleisiin tietoihin ja kokemuksiin laittomasta oleskelusta ja maahantulosta. Valvontatoimenpiteet perustuvat havaintotietoihin ja

vihje- tai analyysitietoon. Valvontatoimenpiteet eivät voi perustua henkilön etniseen alkuperään. Tällöin valvontaviranomainen syyllistyisi etniseen profilointiin. (Ulkomaalaislaki 7:129a §)

Suomessa ulkomaalaisvalvontaa suorittaa poliisi, rajavartiolaitos ja migri. Valvonnassa selvitettäviä asioita ovat henkilöllisyyden, kansalaisuuden, maassaolo-oikeuden ja työnteko-oikeuden selvittäminen. (Ulkomaalaislaki 7:129b § (6.3.2015))

4.3 Ulkomaalaisvalvontaa rajoittavat periaatteet

4.3.1 Suhteellisuusperiaate

Poliisilain 1 luvun 3 § käsittelee suhteellisuusperiaatetta. Suhteellisuusperiaate on osa poliisitoimintaa ja kansalaisen oikeusturvaa.

Poliisin toimenpiteiden on oltava puolustettavia suhteessa tehtävän tärkeyteen, vaarallisuuden ja kiireellisyyteen, tavoiteltavaan päämäärään, toimenpiteen kohteena olevan henkilön käyttäytymiseen, ikään, terveyteen ja muihin vastaaviin häneen liittyviin seikkoihin sekä muihin tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin.

4.3.2 Vähimmän haitan periaate

Poliisilain 1 luvun 4 § käsittelee vähimmän haitan periaatetta. Se on yksi poliisityötä rajoittavista ja ohjaavista periaatteista.

Poliisin toimenpiteillä ei kenenkään oikeuksiin saa puuttua enempää eikä kenellekään saa aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi.

4.3.3 Yhdenvertaisuusperiaate

Suomen perustuslain 2 luvun 6 § käsittelee yhdenvertaisuutta.

Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.

Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

4.3.4 Etnisen profiloinnin kieltö

Etnisellä profiloinnilla tarkoitetaan, että ulkomaalaiseen henkilöön kohdistetaan erilaisia kontrollitoimenpiteitä, henkilön oletettuun kuulumiseen rodullistettuun, etniseen, uskolliseen, uskolliseen tai kansalliseen väestöryhmään, jotka tapahtuvat julkisen tai yksityisen turvallisuusalan taholta. (Keskinen ym. 2018, Pysäytetyt- Etninen profilointi Suomessa, 4)

4.4 Ulkomainen työvoima rakennusalalla

Vuonna 2016 toteutetusta työvoimakyselystä selvisi, että Uudenmaan alueella järjestäytyneiden pääurakoitsijoiden talonrakennustyömaiden työntekijöistä noin joka neljännes oli ulkomaalainen. Muualla Suomessa ulkomaalaisten osuus rakennustyöntekijöistä on 5% (Rakennusteollisuus, ulkomainen työvoima rakennusalalla, luettu 30.4.2019.)

Suurin osa näistä ulkomaalaista työntekijöistä asuu vakituisesti Suomessa ja heillä on työpaikat suomalaisissa yrityksissä. Näin ollen kyseiset ulkomaalaiset rakennustyöläiset kuuluvat suomalaisen verotuksen ja sosiaaliturvan piiriin. (Työsuojeluhallinto, Ulkomaisen työvoiman valvonta kohdistuu rakennusalalla yhä useammin alihankintayrityksiin, 1.3.2017.)

Yrityksen tehdessä sopimuksen ulkomaalaisen työntekijän kanssa, työntekijän ja työnantajan koskee samat lait ja työehtonormit kuin tavallista suomalaista työntekijääkin. Myös työehtosopimukset koskevat niin ulkomaalaisia kuin suomalaisiakin työntekijöitä. Suurin osa ulkomaalaisista rakennustyöläistä on ulkomailta lähetettyjä työntekijöitä. (Työsuojeluhallinto, Ulkomaisen työvoiman valvonta kohdistuu rakennusalalla yhä useammin alihankintayrityksiin, 1.3.2017.)

Viime vuosina Etelä-Suomen alueella ulkomaalaisen työvoiman valvonnassa on keskitytty enemmän rakennusalan alihankintayrityksiin. Alihankintayritykset ovat olleet sekä

suomalaisia, että ulkomaalaisia. Alihankintayritysten valvonnan yhteydessä on myös suoritettu työmaatarkastuksia, joiden painopiste on ollut työnteko-oikeudessa. (Työsuojeluhallinto, Ulkomaisen työvoiman valvonta kohdistuu rakennusalalla yhä useammin alihankintayrityksiin, 1.3.2017.)

Vuonna 2016 Etelä-Suomen rakennusalan alihankintayrityksiin tehtiin yli sata tarkastusta aluehallintoviraston toimesta. Tarkastuksissa pääpainopiste oli ulkomaalaisen työvoiman käyttö. Tarkastuksilla havaittiin, että joka kolmannella yrityksellä työaikakirjanpito oli kunnossa. 22 yrityksessä havaittiin, että ulkomaalaisen työnteko-oikeutta ei ollut varmistettu lainmukaisesti. Lisäksi 11 yrityksessä epäiltiin tapahtuvan ulkomaalaisen työntekijän palkkasyrjintää, ja työnantajaa huomautettiin velvoitteesta noudattaa yhdenvertaisuuden syrjinnän kieltä. (Työsuojeluhallinto, Ulkomaisen työvoiman valvonta kohdistuu rakennusalalla yhä useammin alihankintayrityksiin, 1.3.2017.)

Työnantajalla tulee varmistua siitä, että ulkomaalaisella työntekijällä on tarvittava työnteko-oikeus voimassa Suomessa. Työnantajalla on velvoite säilyttää tätä tietoa työpaikalla. (Työsuojeluhallinto, Ulkomaisen työvoiman valvonta kohdistuu rakennusalalla yhä useammin alihankintayrityksiin, 1.3.2017.)

Suomeen tulee paljon työntekijöitä naapurimaasta Virosta. Mikäli työntekijällä on Viron kansalaisuus, niin hänellä on EU-kansalaisena työnteko-oikeus Suomessa. Ongelmana on, että Virossa on paljon kansalaisuudettomia ja Venäjän kansalaisia, joilla taas ei ole automaattista työnteko-oikeutta Suomessa. (Työsuojeluhallinto, Ulkomaisen työvoiman valvonta kohdistuu rakennusalalla yhä useammin alihankintayrityksiin, 1.3.2017.)

5 LAINSÄÄDÄNNÖN KESKEISET KOHDAT

5.1 Maahantulon edellytykset

Ulkomaalaislain 2 luvun 11 § 2 (31.1.2018/121) kohdassa kerrotaan seuraavaa.

Ulkomaalaisen maahantulo edellyttää, että:

1) ulkomaalaisella, joka ylittää Suomen rajan, on oltava voimassa oleva matkustusasiakirja

2) on oltava voimassa oleva viisumi, oleskelulupa tai työntekijän tai yrittäjän oleskelulupa, jos Euroopan unionin lainsäädäntö tai Suomea kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu.

3) hän pystyy tarvittaessa esittämään asiakirjoja, joilla osoitetaan suunnitellun oleskelun tarkoitus ja edellytykset, ja hän pystyy osoittamaan, että hänellä on toimeentuloon tarvittavat varat, kun otetaan huomioon sekä suunnitellun oleskelun kesto että lähtömaahan paluu tai kauttakulkumatka sellaiseen kolmanteen maahan, jonne hänen pääsynsä on varmistettu, tai että hän pystyy laillisesti hankkimaan nämä varat;

4) häntä ei ole määrätty maahantulokieltoon; ja

5) hänen ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta, kansanterveyttä tai Suomen kansainvälisiä suhteita.

Laki siis sanoo, että Suomeen tulevalla ulkomaalaisella tulee olla tarvittavat matkustusasiakirjat mukanaan. Esimerkiksi rakennustyömaalle töihin tulevalla ulkomaalaisella tulisi olla työntekijän oleskelulupa. Ulkomaalaisen on myös pystyttävä näyttämään toteen oleskelun tarkoitus ja kesto. Ulkomaalainen ei saa myöskään olla maahantulokiellossa Suomeen saapuessaan. Lisäksi henkilö ei saa olla vaaraksi yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Nämä kriteerit ovat keskeisiä, kun oleskelulupaa ollaan myöntämässä ulkomaalaiselle.

5.2 Oleskeluoikeus

Ulkomaalaislain 4 luvun 40§ (30.4.2014/301) kertoo ulkomaalaisen oleskeluoikeudesta seuraavaa:

Tämän lain mukaan laillista oleskelua on:

1) Oleskelu, joka tapahtuu Suomen viranomaisen myöntämällä oleskeluluvalla;

2) Ilman oleskelulupaa tapahtuva oleskelu, joka kestää enintään kolme kuukautta ja mikäli ulkomaalainen on valtiosta, jonka kansalaiselta ei vaadita oleskelulupaa;

3) *Ilman viisumia tapahtuva oleskelu, joka on kestänyt enintään kolme kuukautta kuuden kuukauden aikana Schengen-alueella tulosta lähtien ja ulkomaalainen on valtiosta, jonka kansalaiselta ei edellytetä viisumia;*

4) *Oleskelu, joka tapahtuu Schengen-viisumilla enintään kolme kuukautta kuuden kuukauden alkaen maahantulosta;*

5) *Oleskelu, mikä tapahtuu Schengen-valtion kansallisella viisumilla ja kestää korkeintaan kolme kuukautta viisumin ensimmäisestä voimassaolopäivästä;*

6) *Korkeintaan kolme kuukautta kestävä oleskelu, joka tapahtuu Schengen-valtion myöntämällä oleskeluluvalla*

5.3 Työntekijän oleskelulupahakemus

Ulkomaalaislain 5 luvun 72§ (30.12.2013/1218) kertoo seuraavaa:

Oleskeluluvan hakemisesta säädetään ulkomaalaislain 4 luvun 60 §. Työnantajan on liitettävä työntekijän oleskelulupahakemukseen:

1) *selvitys työnteon keskeisistä ehdoista, jotka ovat mainittu työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 4 §:ssä.*

2) *vakuutus siitä, että ehdot vastaavat voimassa olevia säännöksiä ja asianomaisen työehtosopimuksen mukaiset tai, jos työehtosopimusta ei sovellettava työmarkkinoilla vastaavissa tehtävissä toimiviin työntekijöihin noudatettavaa käytäntöä;*

Ulkomaalainen ei välttämättä tarvitse oleskelulupaa tehdäksensä töitä Suomessa. Tämän opinnäytetyön kappaleessa 5.5 käsitellään tapauksia, milloin ulkomaalainen ei tarvitse oleskelulupaa tehdäksensä töitä Suomessa.

Mikäli ulkomaalainen tulee tekemään töitä Suomessa, hänen kannattaa tehdä työntekoon perustuva oleskelulupahakemus, missä hän ilmoittaa tarkat tiedot työtehtävistään. Työnteosta ilman oleskelulupaa voidaan rangaista. Oleskelulupahakemuksen tekemiseen on myös hakemusopas migrin internetsivuilla.

(Maahanmuuttovirasto, työskentely Suomessa, luettu 1.5.2019.)

5.4 Työnteko-oikeus oleskeluluvan nojalla

Ulkomaalaisella, jolle on myönnetty työntekijän oleskelulupa, on työnteko-oikeus 74 §:ssä määritellyin rajauksin.

Ulkomaalaisella, jolle on myönnetty muu oleskelulupa ansiotyötä varten, on luvan perusteen mukainen työnteko-oikeus. Myös muulla perusteella myönnetyn oleskeluluvan haltijalla on oikeus tehdä 77 §:n 1 momentin 1–5 kohdassa tarkoitettua työtä. (Ulkomaalaislaki 5:78§)

Työnteko-oikeus on lisäksi ulkomaalaisella:

1) jolle on myönnetty pysyvä oleskelulupa, 56 a §:n mukainen pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa tai jatkuva oleskelulupa muulla kuin työnteon perusteella;

2) jolle on myönnetty oleskelulupa perhesiteen perusteella;

3) jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa tilapäisen suojelun tai muun humanitaarisen maahanmuuton perusteella;

4 kohta on kumottu L:lla [10.8.2018/720](#).

a) työ on tutkintoon sisältyvää työharjoittelua tai opintoihin sisältyvän lopputyön tekemistä ansiotyönä;

b) työn määrä tasoittuu keskimäärin 25 tuntiin viikossa aikana, jolloin oppilaitoksessa järjestetään varsinaista opetusta; tai

c) kokoaikainen työ sijoittuu aikaan, jolloin oppilaitoksessa ei järjestetä varsinaista opetusta;

5) jolle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa 52 a tai 52 d §:n perusteella;

6) jonka oleskelulupa on myönnetty maasta poistumisen estymisen vuoksi 51 §:n perusteella;

7) jolle ulkoministeriö on myöntänyt oleskeluluvan edustuston rakennus-, korjaus- tai huoltotyön tekemistä varten.

Tähän pykälään perustuvasta työnteko-oikeudesta on 3 momentin 7 kohdassa tarkoitettua oleskelulupaa lukuun ottamatta tehtävä merkintä ulkomaalaisen oleskeluluvan yhteyteen. (Ulkomaalaislaki 5:78§)

5.5 Työnteko-oikeus ilman oleskelulupaa

Ulkomaalaislain 5 luvun 79§ (10.2.2018/720) kertoo seuraavaa:

Oikeus tehdä ansiotyötä ilman oleskelulupaa on ulkomaalaisella, joka:

1) tulee kutsun tai sopimuksen nojalla tulkiksi, opettajaksi, asiantuntijaksi tai urheilutuomariksi enintään kolmeksi kuukaudeksi;

2) tulee kutsun tai sopimuksen nojalla ammattitaiteilijaksi tai urheilijaksi, mukaan lukien avustava, huoltava ja valmentava henkilökunta, enintään kolmeksi kuukaudeksi;

3) työskentelee merimiehenä joko kauppaa-alusluetteloön merkityllä aluksella tai, tultuaan palvelukseen muualla kuin Suomessa, aluksella, joka pääasiassa liikennöi ulkomaisten satamien välillä;

4) tulee suorittamaan toisessa Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen valtiossa toimivan yrityksen vakituksena työntekijänä palvelujen tarjoamisvapauden piiriin kuuluvaa tilapäistä hankinta- tai alihankintatyötä, jos hänellä on mainitussa valtiossa oleskeluun ja työntekoon oikeuttavat luvat, jotka ovat voimassa työn päättyttyä Suomessa.

Ulkomaalaisella on kansainvälistä suojelua haettuaan oikeus tehdä ansiotyötä ilman oleskelulupaa:

- 1) kun hänellä on 11 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu asiakirja ja hän on oleskellut maassa kolme kuukautta;*
- 2) kun hän on oleskellut maassa kuusi kuukautta.*

Kun työnantajalla tai toimeksiantajalla ei ole toimipaikkaa Suomessa, ulkomaalaisella on oikeus tehdä ansiotyötä ilman oleskelulupaa:

- 1) tuote-esittelijänä tai elokuvatyöntekijänä enintään kolme kuukautta;*
- 2) ulkomaisessa omistuksessa tai hallinnassa olevan moottoriajoneuvon henkilökuntaan kuuluvana, kun ulkomaalainen kuljettaa ajoneuvoa, jonka rajan ylittävä kuljetus viedään määräpaikkaan tai haetaan lähtöpisteestä, taikka kun liikennöinti Suomessa liittyy säännölliseen reittiliikenteeseen paikkakuntien välillä, joista ainakin yksi sijaitsee ulkomailla, eikä ulkomaalaisella ole asuinpaikkaa Suomessa;*
- 3) ulkomailta Suomeen suuntautuvan seuramatkan matkanjohtajana.*

Näistä lakipykälistä 4 kohdassa eritellyt asiat koskevat eniten tätä aihetta. Ulkomaalaislain 5 luvun 79§ pykälän 4 momentin nojalla on mahdollista työskennellä rakennustyömaalla ilman oleskelulupaa, mikäli työntekijä täyttää 4 kohdassa vaaditut kriteerit.

5.6 Työnteko-oikeuden kesto

Ulkomaalaislain 5 luvun 80§ (10.8.2018/720) kertoo seuraavaa työnteko-oikeuden kestosta:

Jos samaa työnantajaa tai ammattialaa koskeva työntekijän jatko-oleskelulupahakemus on tehty aikaisemman oleskeluluvan voimassa ollessa, ulkomaalainen saa jatkaa aiemman luvan mukaista työntekoa, kunnes uuden hakemuksen johdosta on myönnetty oleskelulupa, tai kielteinen päätös on tullut lainvoimaiseksi. Muussa tapauksessa aikaisemman luvan

mukainen työnteko-oikeus päättyy luvan voimassaolon päättyessä. Uuden oleskeluluvan mukainen työnteko-oikeus alkaa, kun lupa on myönnetty.

Jos ulkomaalaisen työnteko-oikeus perustuu muuhun oleskelulupaan kuin työntekijän oleskelulupaan ja jatko-oleskelulupahakemus on tehty aikaisemman oleskeluluvan voimassa ollessa, työnteko-oikeus jatkuu aikaisemman luvan mukaisena, kunnes uuden hakemuksen johdosta on myönnetty oleskelulupa, tai kielteinen päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Jos ulkomaalaisen oleskelulupa on myönnetty 77 §:n 1 momentin 9–11 kohdan nojalla, työnteko-oikeus päättyy luvan voimassaoloajan päättyessä.

Jos ulkomaalaisen työnteko-oikeus perustuu viisumiin tai viisumivapauteen, oikeus kestää enintään 79 §:ssä säädetyn ajan. Oleskeluluvan hakeminen viisumin tai viisumivapauden voimassa ollessa ei pidennä työnteko-oikeuden kestoa. Työnteko-oikeus päättyy sen estämättä, mitä 79 §:ssä säädetään, kun henkilön käännättämistä koskeva päätös on täytäntöönpanokelpoinen.

Jos työnteko-oikeus perustuu oleskelulupaan ja henkilö karkotetaan, työnteko-oikeus päättyy, kun karkottamista koskeva päätös on täytäntöönpanokelpoinen.

Ulkomaalaisen työntekijän tulee olla perillä oleskelulupaan koskevista määräajoista oleskeluun ja työntekoon liittyen.

5.7 Työnantajan velvollisuudet

Ulkomaalaislain 5 luvun 86a § (30.12.2013/1213) kertoo seuraavaa:

Työnantajan on varmistauduttava siitä, että palvelukseen tulevalla ja palveluksessa olevalla ulkomaalaisella on vaadittava työntekijän oleskelulupa tai että hän ei tarvitse oleskelulupaa.

Työnantajan, joka ottaa palvelukseensa muun kuin unionin kansalaisen, tähän rinnastettavan tai tämän perheenjäsenen, tulee viivytyksettä toimittaa työ- ja elinkeinotoimistolle 72 §:ssä tarkoitetut selvitys ja vakuutus sekä ilmoittaa työpaikan luottamusmiehelle,

luottamusvaltuutetulle ja työsuojeluvaltuutetulle ulkomaalaisen nimi sekä sovellettava työehtosopimus.

Työnantajan tulee säilyttää työpaikalla tiedot palveluksessaan olevista ulkomaalaisista ja heidän työnteko-oikeutensa perusteista siten, että ne ovat tarvittaessa vaivattomasti työsuojeluviranomaisen tarkastettavissa. Työnantajan on säilytettävä tiedot ulkomaalaisen palvelussuhteen päättymisestä neljä vuotta.

Työnantajan tulee olla perillä yrityksessään työskentelevien ulkomaalaisten lupa-asioista. Laki velvoittaa heitä valvomaan, että nämä työntekijät omaavat tarvittavat luvat työskenteleyn. Työnantaja myös velvollinen ilmoittamaan työntekijästä ja työehtosopimuksesta eteenpäin muille viranomaistahoille, mikäli työntekijä on jostain muusta kuin EU-maasta. Tällä toimenpiteellä on ennalta-estävä vaikutus ja se antaa enemmän oikeusturvaa myös ulkomaalaiselle. Lisäksi työnantajan on säilytettävä tietoja ulkomaalaisesta vielä 4 vuotta työsuhteen päättymisestä. Tämä helpottaa myös ulkomaalaisvalvontaa tekevän viranomaisen työtä, sillä tiedot ovat helposti saatavilla.

5.8 Poliisin ja rajavartiolaitoksen tarkastusoikeus

Ulkomaalaislain 7 luvun 129b §:ssä (6.3.2015/193) kerrotaan seuraavaa:

Poliisilla ja rajavartiolaitoksella on ulkomaalaisvalvontaa varten, jos se on perusteltua ulkomaalaisen henkilöllisyyden, kansalaisuuden, maassaolo-oikeuden tai työnteko-oikeuden selvittämiseksi, oikeus:

- 1) saada valvonnan kohteelta tiedot ja tarkastaa tarvittavat asiakirjat hänen henkilöllisyydestään ja kansalaisuudestaan sekä oikeudestaan oleskella maassa ja tehdä työtä;*
- 2) päästä [rikoslain 24 luvun 3 §:ssä](#) tarkoitettuun julkisrauhan suojaamaan tilaan taikka muuhun paikkaan, tilaan tai kulkuneuvoon, johon ei ole yleistä pääsyä ja joka ei ole pysyväisluonteiseen asumiseen käytetty tila, 1 kohdassa tarkoitettun tarkastuksen tekemiseksi;*
- 3) saada ulkomaalaisia palvelukseen ottaneelta työnantajalta tiedot palveluksessaan olevista ulkomaalaisista ja heidän työnteko-oikeutensa perusteista sekä 86 b §:ssä tarkoitettulta*

toimeksiantajalta tiedot, joiden perusteella toimeksiantaja on huolehtinut 86 a §:n 1 ja 2 momentin mukaisista velvoitteistaan.

Edellä 1 momentin nojalla tehtävän tarkastuksen suorittajan on tarkastuksen kuluessa, mikäli mahdollista, kerrottava asianosaiselle, jota tarkastus välittömästi koskee, tarkastuksen tavoitteista, sen suorittamisesta ja jatkotoimenpiteistä. Tarkastus on suoritettava aiheuttamatta valvonnan kohteelle tai tarkastettavan tilan haltijalle kohtuutonta haittaa.

Edellä 1 momentin 2 kohdan perusteella tehtävän tarkastuksen aloittamisesta ja sen perusteesta on ilmoitettava tilan haltijalle tai tämän edustajalle niin pian kuin mahdollista toimenpiteen suorittamista vaarantamatta. Tarkastus voidaan tehdä, vaikka tilan haltija tai tämän edustaja ei ole paikalla tai tätä ei tavoiteta. Tarkastuksessa noudatetaan hallintolain 39 §:n säännöksiä.

Poliisin suorittamassa ulkomaalaisvalvonnassa rakennustyömailla tämä lakipykälä on keskeisessä asemassa. Poliisilla on oikeus saada tarvittavat tiedot ulkomaalaisesta työntekijästä ja näin ollen tarkastaa hänen työnteko-oikeutensa. 2 momentti mahdollistaa myös poliisin pääsyn rakennustyömaalle.

5.9 Työrikkokset rikoslaissa

5.9.1 Luvattoman ulkomaisen työvoiman käyttö

Ulkomaalaislain 12 luvun 188 § (30.4.2004/301) viitataan rikoslain 47 luvun 6a § (30.4.2004/302) seuraavasti:

Työnantaja tai tämän edustaja, joka ottaa palvelukseen tai pitää palveluksessa ulkomaalaisen, jolla ei ole työntekijän oleskelulupaa tai muuta työntekoon Suomessa oikeuttavaa lupaa, on tuomittava luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä tuomitaan myös urakan tai aliurakan antaja tai työn teettäjä taikka heidän edustajansa, joka laiminlyö varmistautua siitä, että sen ulkomaiselle yritykselle antamassa urakointi- tai aliurakointityössä taikka ulkomaisen yrityksen sen

käyttöön asettamana vuokratyövoimana työskentelevillä ulkomaalaisilla työntekijöillä on työntekijän oleskelulupa tai muu työntekoon Suomessa oikeuttava lupa.

(Ulkomaalaislaki 12:188§)

5.9.2 Vastuun kohdentaminen

Rikoslain 47 luvun 7 § (21.4.1995/578) kerrotaan tarkemmin vastuun kohdentamisesta

Tässä luvussa rangaistavaksi säädetystä työnantajan tai tämän edustajan menettelystä tuomitaan rangaistukseen se, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai laiminlyönti on. Tätä arvioidessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn ja jatkumiseen. (Rikoslaki 47:7§)

5.10 Seuraamukset ulkomaalaislaissa

5.10.1 Ulkomaalaisrikkomus

Ulkomaalaislain 12 luvun 185 § (30.4.2004/301) kerrotaan ulkomaalaisrikkomuksista seuraavasti:

Ulkomaalainen, joka tahallaan:

2) oikeudetta tekee ansiotyötä tai harjoittaa elinkeinoa, on tuomittava ulkomaalaisrikkomuksesta sakkoon.

5.10.2 Työnantajan ulkomaalaisrikkomus

Ulkomaalaislain 12 luvun 186 § (30.12.2013/1218) kerrotaan työnantajan ulkomaalaisrikkomuksista seuraavasti:

Työnantaja tai tämän edustaja, joka

1) tahallaan tai huolimattomuudesta pitää palveluksessaan ulkomaalaisen, jolla ei ole oikeutta ansiotyön tekemiseen,

2) tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta antaa viranomaiselle virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja ulkomaalaisen työnteon ehdoista taikka työtehtävistä ja niiden asettamista vaatimuksista on tuomittava työnantajan ulkomaalaisrikkomuksesta sakkoon, jollei teosta muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta.

6 HAASTATTELUT

Haastattelut suoritimme sähköpostihaastatteluina. Valitsimme haastateltavat Pohjanmaan poliisilaitoksen ja Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen ulkomaalaisyksiköistä. Haastatteluhenkilöt ovat alueilta, missä työskentelimme poliisin ammattikorkeakoulututkinnon ammatillista osaamista edistävän harjoittelun aikana. Valitsimme haastateltavat ulkomaalaisyksiköistä, koska uskomme heidän olevan parhaan tiedon ulkomaalaisvalvonnasta ylipäätään, sekä rakennustyömaille tapahtuvan valvonnan tilanteesta. Haastattelimme tähän opinnäyte-työhön liittyen Pohjanmaan poliisilaitoksen ulkomaalaisyksikön tutkinnanjohtajaa ja Länsi-Uudellamaalla ulkomaalaisyksikössä toimivaa rikosylikonstaapelia.

6.1 Perusteet, joilla työmaat valitaan

Länsi-Uudellamaalla rakennustyömaihin kohdistunutta ulkomaalaisvalvontaa suoritetaan melko vähän. Länsi-Uudellamaalla ei valvontaa suoriteta enempää ulkomaalaisyksikön pienen koon takia. Pohjanmaalla teemaluonteisia valvontakertoja suoritetaan myös vähänlaisesti. Pohjanmaalla teemaluonteisten valvontakertojen lisäksi suoritetaan kohdennettua valvontaa tarpeen mukaan. Tällä tavoin rakennustyömaille suoritettuja valvontakertoja saadaan kasvatettua.

Espoossa vihjeitä työmaista ulkomaalaisyksikköön tulee. Työmaat, joille iskut tehdään, valikoidaan tutkinnassa ilmi tulleiden seikkojen perusteella. Tällaisia seikkoja ovat esimerkiksi, että tutkinnassa selviää kolmannen maan kansalaisen tekemän luvatta töitä putkimiehenä tai hitsaajana. Ulkomaalaispuolella tehdään siis yhteistyötä eri tutkinnansektoreiden kanssa.

Pohjanmaalla työmaista tulee vihjetietoa. Vihjetieto on yksi peruste, millä työmaat valikoidaan iskujen kohteiksi. Vihjetietoa saadaan muun muassa kansalaispalautteen kautta, sekä viranomaisyhteistyön kautta. Myös eri sidosryhmiltä saadaan vihjetietoa. Toinen tärkeä

peruste on analyysitieto. Osa valvontaiskuista tehdään viranomaisyhteistyön tuloksena suoritettavina kohdeiskuina. Pohjanmaalla työskentelevä haastateltava kuitenkin korostaa tärkeyttä tunnistaa toimintaympäristö, sekä nousevat ilmiöt.

Etnisen profiloinnin välttäminen on tärkeää valvontaiskuja suunniteltaessa. Sekä Länsi-Uudellamaalla että Pohjanmaalla valvontaiskujen kohteet valitaan muun olemassa olevan tiedon perusteella. Tärkeää kohteiden valinnassa on siis jo edellä mainittu vihjetieto, sekä muussa tutkinnassa paljastuneet seikat. Osa iskuista taas suoritetaan puhtaasti viranomaisyhteistyönä, jolloin tarkastetaan paljon muutakin, kuin vain ulkomaalaisia.

6.2 Työmailla tapahtuvat toimenpiteet

Haastateltavilta kysyttäessä, onko ulkomaalaisvalvonta rakennustyömailla teemaluontoista, oli vastaus myöntävä. Länsi-Uudellamaalla rakennustyömaille tehty valvontaiskut ovat olleet sekä teemaluonteisia, että keskusrikospoliisin alustavasti suunnittelemlia valtakunnallisia iskuja. Myös talousrikosyksikkö on suunnitellut iskuja, joissa ulkomaalaisyksikkö on ollut mukana. Pohjanmaalla rakennustyömaille kohdistettuja ulkomaalaisvalvontaiskuja on tehty sekä paikallisten, että valtakunnallisten teemojen mukaisesti. Valvontaa suoritetaan tarpeen mukaan ja valvontakäyntejä tulee. Pohjanmaalla valvontaiskuja tehdään kuitenkin yhä enemmän tietojohitoisuuteen perustuvasti. Tietojohitoisuus juontaa juurensa saaduista vihjetiedoista, että tilannekuva-analyyseista.

Länsi-Uudellamaalla sekä Pohjanmaalla valvontaiskuilla on usein monia yhteistyötahoja ja viranomaisia. Näitä viranomaisia ovat esimerkiksi Aluehallintovirasto, verottaja, ulosottovirasto, sekä pelastuslaitos. Myös poliisista esimerkiksi talousrikosyksikkö on usein mukana valvontaiskuilla. Jokaisella toimijalla on omat alueensa, joita valvoa ja tarkastaa. Tietoja epäkohdista vaihdetaan myös kyseisten tahojen kesken.

Sekä Länsi-Uudellamaalla, että Pohjanmaalla valvontaiskuissa tarkastetaan ulkomaalaispoliisin toimesta työntekijöiden henkilöllisyydet, maassaolon edellytykset, sekä työnteon edellytykset ja siihen vaadittavat luvat. Espoossa ulkomaalaisyksikkö pitää silmänsä auki myös muiden epäkohtien varalta. Aina kaikkien edellä mainittujen tahojen edustajat eivät ole paikalla. Tällöin löydettyistä epäkohdista tai epäilyttävistä seikoista laitetaan tietoa asiaa

valvovalle taholle. Valvonta valmistellaan ja suunnitellaan niiden toimijoiden kesken, jotka valvontaan osallistuvat. Kohteet valitaan toimijoiden yhteisiä intressejä punniten.

Rakennustyömaille tehtävässä valvonnassa ulkomaalaisvalvonta on vain osa tarkastuksista, joita valvontaiskuilla tehdään. Valvontaiskuilla valvotaan esimerkiksi työturvallisuutta, harmaata taloutta, työsopimusten ja säädösten noudattamista, palkanmaksuasioita, sekä työnantajan velvoitteiden noudattamista.

Aluehallintovirasto on vastuussa pääasiassa työsuojelu- ja työsopimusasioista. Veroviraston vastuu alueena ovat työnantajan velvoitteet. Ulosotto viranomaiset vastaavat palkanmaksuasioista. Poliisin talousrikosyksikkö tarkastaa puolestaan työmaan toimia harmaan talouden näkökulmasta ja suorittaa vaadittavia toimenpiteitä.

6.3 Muuta haastatteluissa ilmennyt

Pohjanmaalla työmaille tavattavista ulkomaalaisista suurin osa tulee Balkanin maista. Tämä on haastateltavan mukaan kuitenkin kausiluontoista. Myös Irakin kansalaisia tavataan tarkastusten yhdessä runsaasti. Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella tätä kuitenkin selittää se, että alueella asuu paljon kyseisten maiden kansalaisia. Pohjanmaan alueella havaitut tapaukset ovat pääosin tapahtuneet pienissä ja keskisuurissa ulkomaalaistaustaisten omistamissa rakennusyhtiöissä. Rakennusalalla urakkojen ketjuttaminen on yleinen käytäntö. Pääurakoitsijan lisäksi urakassa on usein lukuisia aliurakoitsijoita. Tämän vuoksi myös valvontaa on mielekästä tehdä monen viranomaisen yhteistyönä, sillä aliurakointisopimusten tulkinta on oma taitolajinsa. Sekä pääurakoitsijoilla erilaiset työvoiman vuokrauspalvelut sekä työntekijöiden lähettäminen ulkomailta ovat yleisiä käytäntöjä. Länsi-Uudellamaalla yleisimpiä kansallisuuksia ovat olleet virolaiset, venäläiset, sekä muut kolmannen maan kansallisuudet.

Yleistä kaavaa sille ei ole kuitenkaan olemassa, missä urakan osa-alueella mahdollinen lainvastainen toiminta tapahtuu.

Yleisimpiä rikkomuksia rakennustyömaille ovat ulkomaalaisvalvonnan näkökulmasta ulkomaalaiset työntekijät, joilla ei ole asianmukaisia lupia työskennellä. Ulkomailta tulevat työntekijät tekevät siis tahallaan ansiotyötä, eikä heillä ole lupia tähän. Seurauksena tästä on useimmiten sakkovaatimus työnantajalle työnantajan ulkomaalaisrikkomuksesta, sekä

työntekijälle ulkomaalaisrikkomuksesta. Jossain tapauksissa työntekijän kohdalla tulee kyseeseen myös maasta poistaminen.

Poliisin toiminnan seurauksena ei ole epätavallista, että rakennustyömailla paljastuu myös työvoiman hyväksikäyttöön liittyviä seikkoja. Tällaisia seikkoja ovat esimerkiksi kiskonnan tapainen työsyryntä, sekä ihmiskauppa. Suoranaista ihmiskauppaa rakennustyömailla ei ole kuitenkaan tavattu. Viitteitä siihen on kuitenkin ollut. Länsi-uudellamaalla laitton työvoima on ollut jopa yleistä.

Laittomasti Suomeen tulleilla työntekijöillä on ollut yleensä motivaationa raha, sekä ylipääntänsä parempi elintaso. Ulkomailta tulevat laittomasti töitä tekevät voidaan periaatteessa jakaa kahteen luokkaan. Toinen luokka käsittää pimeän työvoiman. Täysin pimeä työvoima johtuu työnantajan ja työntekijän yhteisestä sopimuksesta. Toisessa luokassa työnteko perustuu työsopimukseen ja palkanmaksu on suurin piirtein kunnossa. Työtehtävä on kuitenkin sellainen, ettei siihen saisi tarveharkintaan perustuvaa oleskelulupaa.

Kysyimme, miten ulkomaalaisvalvontaa voisi parantaa rakennustyömailla. Vastaukset olivat samansuuntaisia sekä Länsi-Uudellamaalla, että Pohjanmaalla. Tärkeää olisi lisätä valvontaa. Tämän lisäksi olisi tärkeää tehdä näkyviä valvontaiskuja ja tiedottaa tuloksista, tällä olisi myös ennalta estävä vaikutus.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Tässä osiossa kirjoitamme johtopäätöksistä, joita haastatteluidemme perusteella voidaan esittää. Johtopäätöksissä käsittelemme rakennustyömailla tapahtuvan ulkomaalaisvalvonnan tilaa nyt ja miten sitä voisi kehittää.

Rakennustyömaille tehtävä ulkomaalaisvalvonta on vielä pienessä osassa. Oli kuitenkin mielenkiintoista huomata, että ulkomaalaisvalvonnassa on paljon yhteisiä piirteitä Länsi-Uudenmaan ja Pohjanmaan välillä. Tarkastuksia tehdään vuosittain vähäisesti. Tämä ei ole riittävä määrä esimerkiksi laitton työvoiman käytön ehkäisemiseksi. Tämä johtuu siitä, että rakennustyömaat ovat haastava ympäristö, joka vaatii paljon suunnittelua ja viranomaisyhteistyötä. Lisäksi poliisin resurssit ovat pienet ja muut työtehtävät vievät suuren osan työajasta.

Haastateltavien vastauksista selvisi suoraan, että tietoa rakennustyömaista tulee. Tietoa työmaista saadaan muilta viranomaisilta ja yhteistyökumppaneilta. Tämä kertoo yhteistyön tärkeydestä ja miksi siihen kannattaa suhtautua vakavasti. Tätä tietoa ei vain pystytä hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla. Rakennustyömaa iskua varten pitäisi siis varata paljon enemmän voimavaroja, jos tulosta halutaan tehdä. Tulevaisuudessa uskomme, että tähän tullaan panostamaan enemmän. Viranomaiset ovat samalla puolella valvoessaan, että sääntöjä noudatetaan. Jokaisella on oma roolinsa ja ovat siihen perehtyneitä, mutta epäkohdista laitetaan herkästi tietoa eteenpäin oikealle viranomaiselle, oli tämä taho paikalla tarkastuksessa tai ei.

Työmaista saadaan paljon tietoa, mutta sitä ei analysoida tarpeeksi. Tämä tarkoittaa käytännössä, ettei tiedosta saada kaikkea irti mikä olisi saatavissa. Tällöin rakennustyömaille kohdistuva valvonta ei todennäköisesti ole yhtä tuloksellista ja tehokasta, kuin tarkemmin analysoidun tiedon perusteella suunnitellut valvontaiskut.

Vihje- ja analyysitietoa tulee kuitenkin niin paljon eri tahoilta, että työmaat pystytään valitsemaan ilman pelkoa etnisestä profiloinnista. Tämä on tärkeä seikka, sillä valvonnan suorittajien täytyy noudattaa lakia tarkasti suorittaessaan toimenpiteitään.

Tietojohtoisuuden merkitystä ei voi liikaa korostaa poliisityössä. Ulkomaalaisvalvonnassa se näyttelee myös suurta osaa ja ohjaa valvonnan toivottavasti mahdollisimman tuloksellisiin kohteisiin. Rakennustyömaille kohdistuvan ulkomaalaisvalvonnan vähyyden takia, olisi vihjetietoa analysoitava hyvin tarkkaan. Vihjetietoihin paneutumalla ja panostamalla päästäisiin parempaan lopputulokseen ja näin ollen päästäisiin puuttumaan lain rikkomuksiin.

Olemme sitä mieltä, että jos ulkomaalaisvalvontaa rakennustyömaille kerran suoritetaan, pitäisi siitä ottaa mahdollinen irti. Jos ulkomaalaisvalvontaa rakennustyömaille tehdään vain muutaman kerran vuodessa, ei niin sanotusti tehottomuuteen olisi varaa.

8 POHDINTA

Tässä osiossa pohdimme opinnäytetyömme osa-alueita ja niiden toteutusta. Samalla kerromme, miten opinnäytetyön teko onnistui meidän mielestämme. Pohdinta-osio perustuu puhtaasti omiin mielipiteisiimme ja ajatuksiimme. Olemme yhdessä käyneet läpi opinnäytetyömme tekoa ja siinä olleita vaikeuksia. Tarkoituksenamme on saada subjektiivinen kokonaiskuva työntekemisestä.

Tavoitteenamme oli lähtiessämme tekemään tätä opinnäytetyötä saada selvitettyä rakennustyömailla tapahtuvan ulkomaalaisvalvonnan tila tällä hetkellä. Opinnäytetyömme tarkoitus oli olla ikään kuin katsaus ulkomaalaisvalvonnan tilasta.

Samalla yritimme itse oppia aiheesta ja jopa opettaa jotain aiheesta tätä opinnäytetyötä lukeville. Tämän takia yritimme kattaa aiheemme mahdollisimman laajasti rajausten puitteissa pysyen.

Mielestämme onnistuimme saamaan melko kokonaisvaltaisen katsauksen rakennustyömailla tapahtuvasta ulkomaalaisvalvonnasta. Saimme selvitettyä kaikki tärkeimmät asiat, kuten millä perusteella valvontaiskun kohteeksi joutuvat työmaat valitaan, sekä mitä valvontaiskuissa käytännössä tehdään paikan päällä.

Tekijöinä opimme paljon aiheestamme. Kuten aluksi kirjoitimme, emme tienneet aiheestamme juuri mitään. Tässä vaiheessa opinnäytetyötämme alkaa aihe olla hyvinkin tuttu. Rakennustyömaille kohdistuvassa valvonnassa yllätti, miten paljon viranomaisyhteistyö vaikuttaa siihen. Tämän opinnäytetyön myötä opimme erittäin paljon mm. ulkomaalaislaista ja sen eri pykälistä.

Viranomaisyhteistyön kautta tietoa jaetaan virastojen kesken ja lähes joka valvonnalla on useammalta taholta viranomaisia mukana. Tämä käy nyt järkeen, sillä valvontaiskuissa tarkastetaan hyvin monia eri osa-alueita. Valvontaiskuilla, joissa on mukana eri viranomaisia, ovat paljon tuloksellisempia. Olisi tavallaan siis ajantuhlausta lähteä vain tietyn alan viranomaisten voimin valvontaiskulle. Tämäkin on tietysti mahdollista, mutta mielestämme pääasiassa yhteistyö kannattaa.

Tutkimuksen tavoitteet omasta mielestämme siis täyttyivät. Mietimme alun perin tekemämme hieman laajemman opinnäytetyön aiheesta, tällöin olisimme käyneet läpi esimerkiksi harmaata taloutta. Tämä osoittautui kuitenkin todella suureksi aihealueeksi, josta olisi voinut tehdä kokonaan oman opinnäytetyönsä. Päädyimme siis tähän alueeseen, sillä se oli sopivan laaja ja uusi aihe.

Kirjoitimme tutkimuksen teoriasta aika laajasti ja kävimme läpi niin kvalitatiivista, kuin kvantitatiivistakin teoriaa ja näiden tutkimusten piirteitä. Mielestämme onnistuimme saamaan aika ehjän kokonaisuuden kaiken kaikkiaan. Näiden tutkimustyyppien käsittelyssä oli hieman ongelmia, koska lähteitten mukaan näitä tutkimuksia määritellään monin eri tavoin. Yritimme kuitenkin valita ja tiivistää teorian mahdollisimman ymmärrettävästi ja lukija ystävällisesti.

Käytimme tässä työssä kirjastosta saatavia lähteitä, sekä muutamia internetistä löytyviä lähteitä. Kiinnitimme paljon huomiota lähteisiimme, ettemme ota lähteitä, jotka eivät täytä tieteellisen tutkimuksen kriteereitä. Tässäkään ei ollut suurempia ongelmia, sillä kirjasto on kohtalaisen turvallinen paikka hakea tieteelliseen tutkimukseen kelpaavia lähteitä.

Mielestämme luotettavuuden kriteerit olivat opinnäytetyössä lähes itsestään selvyys. Suurimman osan kriteereistä olisimme varmasti täyttäneet, vaikka emme olisi edes perehtyneet niihin. Luotettavuus on kuitenkin erittäin tärkeä palanen tutkimusta, jotta se voidaan ottaa vakavasti. Luulemme, että se ei tuottanut meille ongelmia pääasiassa sen takia, että perehdyimme hyvin asiaan.

Tutkimuksen eettisyyden kannalta ei meillä ilmennyt ongelmia. Varsinkin yksityisyydensuojasta oli helppoa pitää huolta. Pidimme huolta, ettei aineistoamme näe muut kuin tämän opinnäytetyön kirjoittajat.

Eettisyydestä pidimme omalta osaltaan myös huolta selvittämällä haastateltaville tutkimuksen tarkoituksen ja mihin käytämme heiltä saamaamme aineistoa. Haastateltavat myös saivat itse päättää, osallistuisivatko opinnäytetyöhömmö. Heille kaikki oli siis vapaavalintaista.

Haastattelut suoritimme, kuten aiemmin olemme maininneet, sähköpostihaastatteluina. Olemme tyytyväisiä järjestelyyn ja sen toteutumiseen. Saimme enemmän kuin tarpeeksi aiheeseen liittyvää tietoa ja haastateltavat vastasivat laajemmin kuin osasimme kuvitella.

Sähköpostihaastatteluissa on kuitenkin se huono puoli, että välillä haastattelu ikään kuin pysähtyy. Tämä johtuu siitä, että joko haastateltava tai haastattelija ei pääse katsomaan sähköpostiaan. Tästä aiheutunut ongelma oli enemmänkin ajankäytöllinen.

Tapanamme oli aina laittaa haastateltaville heidän edelliset vastauksensa mukaan, jotta he muistuvat varmasti mitä ovat aikaisemmin vastanneet. Tämä oli mielestämme hyvä ratkaisu myös sen takia, että monet kysymyksemme olivat jatkokysymyksiä edellisiin kysymyksiin ja vastauksiin.

Oma henkilökohtainen mielipiteemme sähköpostihaastatteluista on se, että niissä on paljon hyvää. Haastateltavat saavat rauhassa omaan tahtiinsa vastata kysymyksiin ja epävarmuuden iskiessä on heidän mahdollista rauhassansa tarkistaa asia tai vastaus. Juuri aikataulullisista syistä päädyimmekin sähköpostihaastatteluun. Olemme tyytyväisiä valintaamme, sillä emme koe jääneemme mistään paitsi ilman perinteistä haastattelua.

Koimme kysymysten asettelun ja aiheen selventämisen kuitenkin erittäin tärkeäksi sähköpostihaastatteluita käytettäessä, koska haastatteluissa poiketen samanlaista kanssakäymistä ei luonnollisesti ole. Luulemme, että tämän haastattelutavan onnistuminen on myös paljon haastateltavista kiinni.

Meidän olisi jälkeenpäin viisaina ollut vielä mainita haastateltaville, että kysymyksiin olisi hyvä vastata vähän laajemmin. Tarkoitamme tällä sitä, että pelkkä ”kyllä” tai ”ei” vastaus ei anna vielä juuri mitään, mihin tarttua. Pyrimmekin laatimaan haastattelurungon kysymykset avoimeen muotoon. Sähköpostihaastatteluista johtuva viive pysäyttää pahimmassa tapauksessa työn, kun uusien kysymysten ja niiden vastausten saamisessa menee aina jonkin aikaa. Meillä oli siinä mielessä onni puolellamme, että haastateltavamme kertoivat vastauksissaan tarkasti, sekä laajasti miten asiat ovat.

9 LÄHTEET

Kirjalliset lähteet

Hakala, Juha T, 2004, Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille, Helsinki, Gaudeamus.

Hirsijärvi, Sirkka & Hurme, Helena, 2001, Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö, Helsinki, Helsinki University Press.

Kananen, Jorma, 2015, Opinnäytetyön kirjoittajan opas – Näin kirjoitan opinnäytetyön tai Pro Gradun alusta loppuun, Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli, 2002, Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, Helsinki, Tammi.

Sähköiset lähteet

Aluehallintovirasto – Toiminta ja tehtävät, luettavissa osoitteessa <https://www.avi.fi/web/avi/avien-toiminta-ja-tehtavat>, luettu 15.4.2019

Maahanmuuttovirasto – Oleskelulupa, luettavissa osoitteessa <https://www.migri.fi/oleskelu-lupa>

Maahanmuuttovirasto – Matkustusasiakirjat, luettavissa osoitteessa <https://www.migri.fi/matkustusasiakirjat>, luettu 1.5.2019

Maahanmuuttovirasto – Tietoa virastosta, luettavissa osoitteessa <https://www.migri.fi/tieto-virastosta>, luettu 25.4.2019

Maahanmuuttovirasto – Työskentely Suomessa, luettavissa osoitteessa <https://www.migri.fi/tyoskentely-suomessa>, luettu 1.5.2019

Pysäytetyt – Etninen profilointi Suomessa, 2018, luettavissa osoitteessa http://www.profiling.fi/wp-content/uploads/2018/04/Pysaytetyt_SUOM.pdf, luettu 9.1.2019

Rakennusteollisuus – Ulkomainen työvoima rakennusalalla, luettavissa osoitteessa <https://www.rakennusteollisuus.fi/Tietoa-alasta/Tyoelama/Tietoja-tyovoimasta-rakennusalalla/Tyovoima-rakennusalalla>, luettu 30.4.2019

Schengen-alueen kartta, katsottavissa osoitteessa <https://www.polgeonow.com/2016/03/what-is-schengen-list-countries-map.html>

Ulkoministeriö – Schengen alueella liikkuminen, luettavissa osoitteessa <https://www.um.fi/schengen-alueella-liikkuminen>, luettu 25.4.2019

Ulkoministeriö – Viisumi Suomeen, luettavissa osoitteessa <https://www.um.fi/viisumi-suomeen>, luettu 15.4.2019

Tulli – Tietoa Tullista, luettavissa osoitteessa <https://tulli.fi/tietoa-tullista/tullin-toiminta/eu-eta-efta-ja-schengen-maat>, luettu 16.4.2019

Tutkimuseettinen neuvottelukunta - Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi, 2009, luettavissa osoitteessa <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf>, luettu 12.4.2019

Tutkimuseettinen lautakunta, Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa, 2012, luettavissa osoitteessa: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf, luettu 12.4.2019

Työsuojelu – Lähetetty työntekijä, luettavissa osoitteessa <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuuhde/lahetetty-tyontekija>, luettu 20.4.2019

Työsuojelu - Ulkomaisen työvoiman valvonta kohdistuu rakennusalalla yhä useammin alihankintayrityksiin, luettavissa osoitteessa https://www.tyosuojelu.fi/tietoa-meista/ajankoh-taista/tiedotteet/tiedote/-/asset_publisher/sUBEjr7f3WOo/content/ulkomaisen-tyovoiman-valvonta-kohdistuu-rakennusalalla-yha-useammin-alihankintayrityksiin?inheritRedirect=false, luettu 1.3.2019